

Naša edinost

Danes srečavamo v življenju dve skrajnosti: samovoljo enega samega človeka in klic po svobodi brez meja. Tisti, ki so videli in skusili, da je svoboda le beseda za anarhijo, za neurenost, za demagogijo, so zaklicali: en vodja, ena volja. Drugi pa, ki vodji postati ne morejo, govore o demokraciji, o svobodi. Oboji pa ne poznajo pravega razmerja med avtoriteto in svobodo, med pokorščino in lastno iniciativnostjo. Ni na svetu samo en človek, ampak je tudi skupnost. In vključno skupnosti mora živeti vsak posameznik. Torej mora biti avtoriteta radi skupnosti, vodstvo in pokorščina zaradi skupnega blaga, mora pa tudi biti svoboda radi izživljanja in uveljavljanja posameznega človeka. To oboje daje pravo harmonijo, pravo soglasje, to ustvarja, ohranja in veča edinost. Edinost pa je vir uspeha.

V vsakem pokretu, v vsaki organizaciji je potrebna edinost, ako hočemo, da pomen organizacije raste. Če pa je potrebna edinost, je potrebna tudi avtoriteta, vodstvo. Kjer je vodstvo, mora biti disciplina, pokorščina. To ni pokorščina zaradi ene osebe, ali zaradi par oseb v vodstvu, ne, ampak je to pokorščina radi skupnosti, ker je tudi vodstvo radi skupnosti. Vsako vodstvo vabi, kliče k delu, to je: daje posamezniku svobodo za lastno iniciativnost, za udejstvovanje. Tako je tudi prav, tako je tudi zdravo. Biti mora oboje: avtoriteta in svoboda. Ti dve dajeta edinost.

So ljudje, ki tega ne razumejo. Hočejo biti tirani od zgoraj, diktatorji, ki ne puste nobene geste, ki delajo samo po svoji glavi in mislijo, da je edino to prav. Ako pa to ne morejo biti od zgoraj, hočejo postati od spodaj: na pomoč kličejo demokracijo in svobodo, uganjajo demagogijo, pomagajo si z lažjo in rušijo vsako avtoriteto, vsak red, vsako disciplino in zato edinost skupnosti. Nikdar si noben človek za noben pokret ni pridobil toliko zasluga, da bi ga smel s takimi sredstvi rušiti. Noben pokret namreč ni delo enega človeka, ampak delo ideje, delo duha, delo skupnosti. Takih ljudi se moramo prav posebno bati. To so strupene kapljice, ki zdrav organizem razjede in uničijo. V zgodovini vidimo, da so tirani vladali malo časa. S svojim ravnanjem so si podkopali tla in zdrav pokret jih je odnesel. V zgodovini pa tudi vidimo, kakšen kaos, kakšno razdejano pušča za sabo demagogija. Trajne uspehe je rodila le prava in zdrava avtoriteta v zvezi s svobodo.

V organizaciji katoliške Cerkve vidimo pravo razmerje med avtoriteto in svobodo. Nikjer v nobeni organizaciji ni to razmerje tako lepo izpeljano. Zato pa je tudi katoliška Cerkva preživela toliko diktatorjev in videla toliko razvalin, ki jih je za seboj pustila neurejena svoboda. Zato je pa tudi katoliška Cerkva edina, združena, po vsem svetu povezana v eno edinstveno celoto.

Katoliški pokret, katoliška organizacija smo. Dolžni smo varovati avtoriteto in svobodo, biti vodstvu pokorni, a ne hlapeci in klečeplazci. Dolžni smo varovati koristi skupnosti, pa tudi posameznika. Dolžni smo skrbeti z vsemi močmi za edinstvo v organizaciji, in to ne samo v načelih, ampak tudi v metodah, ne le v velikih stvarih, ampak tudi v majhnih. Avtoriteto in svobodo, vodstvo in članstvo, pokorščino in lastno dejavnost, vse pa brez demagogije, brez tiranije od zgoraj in od spodaj, posebno pa brez golega iskanja samega sebe.

SEDANJA UPRAVA DELAVSKE ZBORNICE

Zveza združenih delavcev je pred pol-drugim letom prevzela v glavnem vodstvo naše Delavske zbornice. Iz svojih vrst je zbrala ljudi, preizkušene za pokret, o katerih je takrat smatrala, da so vredni, da postanejo člani plenuma, upravnega odbora in predsedstva Delavske zbornice.

Vsem našim članom je še znano, kakšen krik in vik so takrat zagnali nasprotniki v naših industrijskih obratih. Šli so od moža do moža in pobirali podpise. Vlagali so protestne resolucije na oblast, sami so ponovno dirkali v Beograd na socialno ministrstvo, zahtevali spremembe, nove volitve v zbornico ali vsaj tako preimenovanje, v katerem bi oni imeli večino.

Ti poizkusi se jim niso posrečili. Delavstvo do prevzema zbornice po sedanji upravi o njej pravzaprav ničesar vedelo ni. Zbornica je bila samo za nekatere funkcionarje in za uslužbenstvo ter še za to in ono organizacijo, da jo je podprla. Za delavstvo samo neposredno se Zbornica zanimala ni. Bila je pravi vzor birokratičnega aparata in je stvarno življenje tekle mimo nje.

To se o sedanji upravi trditi ne more. Nebroj nalog, osnutkov, predlogov, načrtov je izvedla že tekom poldruga leta. Nešteto krat je delavstvo v njegovih koristih zunaj na terenu branila pred kapitalom. Njeni zastopniki so neprestano na terenu, iščejo informacij, posredujejo in poučujejo. Sam bivši predsednik je sedanji upravi zato očital, da je na terenu preveč aktivna, tako, da strokovne organiza-

cije pri taki delavnosti potem zgublajo na svojem pomenu. Marksist je hotel s tem kritizirati sedanjo upravo, v resnici pa ji je dal kar najlepše priznanje. Sedanja uprava je na vse to lahko ponosna.

Ko je bil prvi naval s podpisi, resolucijami in intervencijami v Beogradu brezuspešen, so pograbili novo kost in sedaj jo pod taktirko JSZ-arske »Delavske pravice« glodajo že nekaj mesecev. Pravijo, da sedanja uprava ne odgovarja zakonitim predpisom, da je premalo delavska, da je njen predsednik prokurist, da je eden njenih članov celo imenovan kaplan v Ljubnem na Gorenjskem. Pravijo, da zato ta uprava ne velja in da mora priti druga, taka seveda, da bo njim prijala.

Toda motijo se. Kadar bo naš pokret spoznal za potrebno izvesti spremembe, jih bo izvedel v interesu vsega delavstva na plenarnih zasedanjih delavske zbornice, pa pri tem ne bo hodil vpraševat za navodila »Delavske pravice«. Prepričani smo, da bo takrat, ko bo v interesu pokreta ZZZ izvedeno, »Delavska pravica« še bolj prizadeta in da bo naš pokret postal še bolj udaren, osvajajoč in prodoren in da se bodo takrat še zadnje postojanke JSZ posteno zamajale.

V odgovor »Delavski pravici in vsem tistim, ki za njo bevskajo zoper sedanjo upravo pa tu navajamo nekaj zgledov iz prejšnjih uprav Delavske zbornice kako so bile te zasedene. Radi jasnosti pa je predhodno treba povedati, da streljajo na sedanjo upravo zlasti s sledečimi kalibri:

Gradbena zveza ZZZ odločuje

Delavci gradbene stroke so v zadnjem času spoznali, da je ZD edina organizacija, ki pri svoji borbi pozna samo interese delavstva, kadar se gre za njegove koristi in da je pripravljena pozabiti vse drugo, kar loči posamezne strokovne pokrete, kadar gre za skupno borbo.

PROTI MARKSISTIČNEMU VARANJU

Zadnja nezakonita stavka, ki so jo marksisti poskušali izvesti, pa jo je naše delavstvo preprečilo, to ponovno dokazuje. Če bi bili gradbeni delavci nasledili marksističnim geslom in njihovim varanjem, bi bili šli v stavko, ki so jo gradbeni podjetniki zaradi slabih vremenskih prilik pa tudi zaradi drugačnih okolnosti želeli. Doživeli bi bili velik poraz. Gradbena dela bi bila obstala, gradbeno delavstvo bi ničesar ne bilo zaslužilo. Vprašanje je, koliko bi po taki nezakoniti stavki mogli za delavstvo naknadno izbiti.

APEL NA OBLAST

Zveza združenih delavcev, ki se je pri dobrem poznanju razmer postavila po robu nepremišljeni akciji marksističnih agitatorjev, je stavko preprečila. Oblast je na našo zahtevo razpisala prvo in drugo poravnalno razpravo, ki ni prinesla rešitve. Zato se je sklenilo, da o sporu razsodi razsodišče, kakor ga predvideva uredba o minimalnih mezdah in poravnalnem postopku iz leta 1937.

Pretečeni petek je oblast sklicala razsodišče, v katerega so delegirali zastopniki strokovnih organizacij troje delegatov, zastopniki gradbenih podjetnikov troje delegatov, vsaka izmed strank pa še po dva svoja strokovna referenta. Razpravo je vodil v imenu banske uprave g. ing. Baraga.

USPEH ZZZ

Na tej razpravi je zastopstvo ZZZ energično branilo interese delavstva, je stavilo svoje predloge ter je tako zasluga ZZZ, da je na tej razpravi prišlo do končne razsodbe.

Po tej razsodbi dobijo gradbeni delavci nove plače, kakor jih prinašamo iz poročila Delavske zbornice v Ljubljani na drugem mestu.

JAVNO ZBOROVANJE GRADBENEGA DELAVSTVA

Še pred dnevom sestanka razsodišča je strok. Zveza gradbenega delavstva ZZZ v sporazumu z Zvezo gradb. delavstva JSZ in z Narodno strokovno zvezo sklicala javno zborovanje za preteklo soboto

ob 13. da poročajo funkcionarji o delu in uspehih organizacij. Letak za ta shod je sestavila gradbena zveza ZZZ in ga poslala v podpis Narodni strokovni zvezi in Jugoslovanski strokovni zvezi.

JSZ PROTI VODSTVU SVOJE GRADBENE ZVEZE

Jugoslovanska strokovna zveza je smatrala letak ZZZ zaradi njegove osti proti marksizmu za neprimeren in je podpis na letak gradbene zveze ZZZ odklonila. Seveda pa zato ni vprašala svojega gradbenega delavstva niti njegovega izvoljenega predsednika. Zato je vodstvo naše gradbene zveze poslalo letak v podpis predsedniku gradbene zveze delavstva JSZ Ogrinu Francetu, da sam presodi če more v interesu zainteresiranega delavstva tak letak podpisati ali ne. Ogrin France je desetletje vodi gradbeno delavstvo JSZ, pozna razmere v tej organizaciji, dela že desetletje na različnih zgradbah in pozna pravo razpoloženje delavstva, ki mu načeljuje. Ta ni našel na letaku, ki mu je bil predložen v podpis, niti najmanjše napake in ga je gladko podpisal. Vedel je, da pravi interesi delavstva niso interesi posameznih funkcionarjev ali tajnikov JSZ in je šel preko njih. Kot izvoljeni predstavnik svoje Zveze je imel zato polno pooblaščenje.

NSZ NASEDE INTRIGAM — NELOJALNA IZJAVA V »JUTRU«

Narodna strokovna zveza je sledila akcijam ZZZ in je zanj poziv na shod delavstva gradbene stroke podpisal član izvršnega odbora Narodne strokovne zveze Josip Ambrožič. Tako je Zveza združenih delavcev po skupnem sporazumu in po prehodnih podpisih vseh prizadetih organizacij dala v tisk letak naslovljen: »Ljubljanskemu gradbenemu delavstvu«. Na žalost so v Narodni strokovni zvezi očitno nasledili intrigam z druge strani in je imenovani Josip Ambrožič v »Jutru« v soboto dne 12. t. m. objavil neresnično izjavo, da letaka ni podpisal in da ga je Zveza gradbenega delavstva ZZZ dala v tisk brez njegovega pristanka. V centrali ZZZ imamo shranjen originalni vzorec letaka s podpisom Jožefa Ambrožiča.

Proti volji gradbenega delavstva JSZ in predsednika gradbene zveze so se sedaj iz vrst JSZ z vso silo vrgli v borbo proti gradb. zvezi ZZZ ter so skupno z marksisti tekali od stavbe do stavbe, da bi preprečili napovedani shod ter delavstvo varali, da shoda ne bo, ker ga oblast ni dovolila.

Kozamernik Viktor, predsednik Delavske zbornice, je prokurist tvrdke Stupica. To, da je prokurist, je seveda strašen greh. Kot prokurist je vodil en uradnik, oni pa trdijo, da bi smel biti k večjemu pomožni, to je nižji uradnik.

Križman Andrej, administrativni tajnik ZZZ, ki sedi v pisarni ZZZ od zgodnjega jutra do trde noči je grešnik zato, ker mu cerkveno vodstvo varje z namestitvijo v Ljubnem njegovo včlenjenje v duhovski zbor ljubljanske škofije.

Nekaj odličnih delavcev v ZZZ jim je trn v peti zato, ker so idealno delali za pokret in so slučajno uslužbenci Okrožnega urada, torej socialne ustanove z lastno uslužbenko pragmatiko. Nič ne vedo, da so vsi ti s posebnim dovoljenjem pristojnega ministrstva lahko tudi člani plenuma in upravnega odbora Delavske zbornice.

To so vsi grehi, ki jih napihuje »Delavska pravica«. V resnici pa je samo ta »napaka«, da so člani upravnega odbora zasluzni za pokret ZZZ in da so zato trn v peti JSZ in njenim zaveznikom.

Po tem pojasnilu je prav, če navedemo, da je bil svoj čas predsednik Delavske zbornice in pozneje skozi dolgo let član upravnega odbora g. Čobal Melhijor, ki je bil istočasno ravnatelj konsumnega društva. To je še več kot prokurist!

G. Zemljč Joško, podpredsednik Delavske zbornice je bil tudi prokurist.

G. Ing. Žumer Alojz, je bil ravnatelj škofijskih posestev (tu se JSZ ni nič razburjala). Dr. Jože Bohinjec, ravnatelj OUZZ, je bil tudi član upravnega odbora Delavske zbornice.

Z vsemi temi so zastopniki JSZ mirno skupaj sedeli in razpravljali ter delili interese sfere ter lepo molčali. »Delavska pravica« očitno za vse te slučaje ni ničesar hotela vedeti. Bili so sami višji gospodje, ki so in še druge komandirajo, pa to sedanje kritikaše ni prav nič bolelo. Če bi vse uprave Delavske zbornice pregledali, bi verjetno dobili še nekaj takih in sličnih slučajev, ki bi pokazali neizreknost kroga okrog »Delavske pravice« in zato tudi neutemeljenost njenega pisanja.

Pokret ZZZ kljub takim neosnovanim napadom vseeno raste. Čas prinaša svoje. Z rastjo pokreta prihajajo nove moči. Življenje zahteva novih odločb za interes pokreta in za resnično varstvo delavskih koristi in v zvezi s tem tudi za še večje uveljavljanje Delavske zbornice kot predstavnice slovenskega delavstva. Nova imena niso nemogoča, če pa bodo prišla, bodo zato samo poročstvo našega neprestanega napredka in rasti in upadanja nasprotnikov zlasti pa nepotrebnega kroga okrog »Delavske pravice«.

SAMO V ZZZ JE PROSTOR ZA NESEBIČNE DELAVCE

Zborovanje gradbenega delavstva pa se je kljub taki agitaciji s strani nasprotnikov v soboto popoldne v redu vršilo. Na njem so govorili Kralj France, predsednik Strojne zveze gradbenega delavstva ZZZ, Ogrin Franc, predsednik Zveze gradbenega delavstva JSZ, Breznik Albin, strokovni tajnik ZZZ in Stanko Jurij, referent DZ. Vsi so povdarili, da so edino pota Zveze združenih delavcev gradbenemu delavstvu koristna in da je treba, da se to delavstvo zgrne okrog enotne organizacije, dela za njen razmah in za svoje koristi. Zanimivo je bilo, poslušati dolgoletnega borca v vrstah JSZ Franceta Ogrina o njegovih prizadevanjih in o njegovih razočaranjih ter o spoznanju, da je samo v naši organizaciji mesto vsem tistim delavcem, ki hočejo nesebično delati za delavski stan. Tudi izvajanje referenta Delavske zbornice Stankota Jurija so bila v tem pogledu izredno zanimiva. Zborovalci so ga za njegova izvajanja nagradili z močnim aplavzom, prav tako kakor ostale.

Delavstvo je po tem zborovanju odšlo na svoje domove v jasnem spoznanju, da je za njega mesto samo v Zvezi združenih delavcev in da na ostale pokrete ne sme ničesar graditi.

PREDSEDNIK GRADBENE ZVEZE JSZ VSTOPI V ZZZ

Za Ogrina Franceta po teh dogodkih seveda v »delavski« JSZ ni več prostora. (Nadaljevanje na 2. strani.)

Slučaj Planko

Takih slučajev je na desetine. Dober obratni zaupnik se zameri gospodarju oz. njegovemu polirju, ker zahteva pravico za zastopano delavstvo. Dober obratni zaupnik je tudi dober človek, ki sebe pozablja in se za druge žrtvuje. Po čudnih potih kdo zabreže v marksistični tabor in tam išče pravico zase in za svoje sodelavce. V teku dogodkov spozna, da je marksistična organizacija varala njega in njegovo delavstvo in ji obrne hrbet. Gre in se včlani v popolnoma nasprotni organizaciji, dosleden kakor je, prepričan, da so tam drugačni ljudje. Po tej poti je šel **Oto Planko**, bivši glavni revizor marksistične SGRJ in je končno vstopil v vrste naše gradbene zveze.

Štiri leta je zvesto služil svojemu gospodarju, stavbnemu podjetniku g. Mavriču. Bil je za najboljšega delavca. Tri leta je bil marksistični obratni zaupnik na različnih stvareh tega podjetja in je pazil, da se je socialna zakonodaja do pičice izvajala. Kako bi se ne zameril?! Bil je zato več in različnih poizkusov, znebiti se tega moža.

Med tem je radi razočaranj nad marksistično organizacijo prešel v našo Zvezo. Razdražil je svoje nekdanje sodelavce v organizacijskem pokretu do skrajnosti. Očital jim je namreč nepoštenje in zaplavljanje delavskega denarja.

Zahtevali so, da se njega — obratnega zaupnika ki ga štiti zakon pred odpustom — nemudoma odpusti. Pridobili so za to podjetje. Odpust se je izvršil. Pozabili so marksisti na vsako tovarštvo. Pozabili so na važnost funkcije obratnega zaupnika, na socialno zakonodajo, in šli preko vsega samo zato, da sterejo svojega bivšega sodelavca.

Podjetju najbrže ta nedelavska in nespartanska gonja ni bila nevšečna. Pisali smo to že v zadnji številki našega glasila in prikazali, kako je polir podjetja v borbi marksistov proti Otonu Planku sodeloval. Oto Planko se je moral zato ponovno odstraniti od dela, od katerega je imel zakonito pravico. Pri podjetju, pri katerem je delal skozi štiri dolga leta in bil tri leta obratni zaupnik, je zgubil svoj kruh po zaslugi svojih marksističnih nekdanjih tovarišev, ki se neprestano cedijo govoricam o delavski vzajemnosti.

Če bi Zveza združenih delavcev ne znala bolje ščititi pravic delavcev in spoštovanja socialne zakonodaje, bi bil Oto Planko nekdanji marksistični obratni zaupnik, morda danes brez kruha. Na pritisk naše Zveze pa je podjetje trikrat dopustilo, da je od marksističnih agitatorjev napumpano delavstvo proti svoji volji protizakonito glasovalo o dovoljenju, ali njihov nekdanji zaupnik dela ali ne. Marksistični obratni zaupnik je pri tem popolnoma pozabil na svojo funkcijo in je delavstvo hujškah na kolektivno ustavitev gradbenih del. Že samo zato zasluži, da se mu odvzame zaupniška legitimacija.

Podjetje je razmere na gradbi slikalo po svoje, po svoje tudi prikazalo slučaj

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Nikoli mu niso pustili svobodne besede, zmeraj so hodili druga pota, kakor jih je želel on s svojimi izkustvi, v odločilnih momentih niso upoštevali njegovih nasvetov. Ogrin France je tako po 10 letni borbi in prizadevanju, da bi v JSZ prodrl z zdravimi težnjami iz teh vrst končno odšel in se pridružil našemu pokretu. V soboto po končanem zborovanju ves razočaran nad zadržanjem vodstva JSZ napram gradbenemu delavstvu je podpisal v centrali ZZZ našo pristopnico in postal naš član. Lahko je prepričan, da bo pri nas pri svojem delu neovirano in svobodno branil gradbeno delavstvo in da pri nas ni tistega značilnega varuštva nad svobodo ročnih delavcev, kakor ga je bil deležen v vrstah JSZ.

NSZ OBŽALUJE

Narodna strokovna zveza je po svojem zastopniku izjavila, da obžaluje izpad Josipa Ambrožiča v sobotnem »Jutru« in da bo poskrbela naši organizaciji za primeren zadoščenje.

V NAŠO GRADBENO ZVEZO NA PREMIŠLJENO DELO

Tako je končana borba gradbenega delavstva po zaslugi ZZZ za delavstvo vsaj kolikor toliko ugodno in so mu prihranjeni mnogi brezposelni dnevi, kamor so ga tirali nasprotniki v početku te borbe. Gradbeno delavstvo ima nove plače, mirno nadaljuje svoje neprekinjeno delo, se v vadno večjem številu združuje v naši Zvezi in se pripravlja za vsak slučaj, če bo treba na novo borbo, da bo ta borba za delavstvo dobro pripravljena, pametno vodena in kronana z uspehi. Kdor bo hotel iz katerekoli druge strani delavstvu pomagati, bo moral našo borbo podpreti. Zveza združenih delavcev je namreč med gradbenim delavstvom postala vodilna organizacija.

Plankota. Napovedalo je kolektivno ustavitev od dela, če vztrajamo na zaposlitvi obratnega zaupnika Plankota. Zveza združenih delavcev pa je vztrajala na svojem principijelnem stališču, da mora obratni zaupnik na delo in da je treba brezpogojno streti protizakonito akcijo tistih, ki hočejo to preprečiti. Pretekli torek zjutraj je šel zato predsednik naše gradbene Zveze Kralj France in strokovni tajnik ZZZ Jan Maks na zgradbo in tam se je po mnogem razpravljanju med tema dvema ter med podjetnikom in med marksističnimi agitatorji dosegla končno zaposlitev Plankota.

Najbolj zagrizeni marksistični teroristi so morali pri priči z dotične zgradbe in so dobili delo drugje, Oto Planko pa je začel zaposlen v skladišču podjetja. Izrecno pa ob tej priliki izjavljamo, da ima po zakonitih določilih pravico, da dobi delo na zgradbi, kakor ga je vršil pred odpustom in pred našimi intervencijami ter smo prepričani, da ga bo delavstvo v svojem interesu skoro zahtevalo na to mesto. O kakšni kolektivni ustavitvi dela s strani

Zvišanje plač trboveljskim rudarjem

V torek, dne 15. t. m. so se vršila v Ljubljani pogajanja med TPD in zastopniki delavskih strokovnih organizacij, ki so bila uspešno zaključena.

Po sklenjenem sporazumu se izvrši združitve dosedanjih kategorijskih zaslužkov in draginjskih doklad v enotno temeljno mezdo.

Kategorijski zaslužki znašajo po sporazumu za:

- I. kat. din 56.25
- II. kat. din 50.—
- III. kat. din 46.—
- IV. kat. din 44.—
- V. kat. din 34.—

S tem se zvišajo zaslužki I. in II. kat. za čez 10%, III., IV. in V. kat. pa za 13—21%.

Nadalje se zvišajo vsi akordi in funkcijske doklade za nadaljnjih 10%. Glede ureditve akordnih postavk je bilo sklenjeno, da predloži II. skupina Rudarske zadruga seznam postavk, ki v akordu niso ocenjene in bo Generalna

zaposlenega delavstva ta dan ni bilo niti najmanjšega govora! Vsi delavci brez izjeme so takoj poprijeli za oddeljena jim dela in stavba raste naprej, kakor da se ni ničesar zgodilo. Vsa marksistična agitacija in napihovanje, kateri je nasledilo tudi podjetje, se je razblinila v nič. Mir je na zgradbi. Delavci pridno in marljivo gibljejo, služijo svoje dnevne plače, Oto Planko bo prejel plačilo za dneve nezakonitega odpusta in redno plačilo za svojo zaposlitev. Marksistični teroristi so moralno popustiti.

Zveza združenih delavcev je zopet pokazala svoje edino pravilno delavsko stališče in ga je tudi uveljavila. Delavstvo samo pa je spoznalo v njej edinega resnega zastopnika delavskih koristi. K stavbi, kjer je zaposlenih 60 gradbenih delavcev, vihra tako zastava zmage ZZZ. Slučaj Otona Plankota tako zopet prikazuje nezdružljive pojave v nasprotnih organizacijah, neuvedenost podjetniških polirjev in zdravo jedro pokreta ZZZ, ki koraka od zmage do zmage.

direkcija trboveljske družbe izvršila to ureditev sporazumno z II. skupino.

Družba je akceptirala tudi plačilo mezde vojaškim vpoklicancem po členu 219 O. z., ter da se tem odteguje za hrano le 7. din dnevno. Nočnim čuvajem je družba priznala mezdo din 5.50 na uro in je bilo urejeno tudi vprašanje delovnih oblek.

Prispevek za dan svete Barbare se dvigne na din 35.—, oz. 25.— in 15.—.

Za apneničarje so bile določene sledeče mezde:

- I. kat. din 48.—
- II. kat. din 46.—
- III. kat. din 44.—
- IV. kat. din 34.—

Kot izhodišče za bodoča pogajanja v slučaju ponovnega porasta draginje služi indeksna številka 126 Narodne banke in se pristopi h pogajanjem, ako naraste za 6%.

Nove mezde oz. poviški veljajo od 1. oktobra 1940.

Mezdno gibanje gradbenega delavstva uspešno zaključeno

Gradbeno delavstvo je potom svojih organizacij zahtevalo prilagoditev mezd porastu draginji ter je kr. banska uprava razpisala poravnalni razpravi, ki sta se vršili 26. IX. in 4. X. ter sta končali brez uspeha, ker delodajalci stavbne stroke niso pristali na po delavskih organizacijah predlagano zvišanje mezd ter so vztrajali na stališču, da naj se državna javna dela izvamejo od poviška vse dotlej, dokler ne bo država privolila v doplačilo nastalih diferenc. Obe stranki sta se nato sporazumeli, da naj se reši spor pred razsodiščnim odborom, ki se je sestel 11. X. 1940 in je po daljši razpravi izrekel sledečo razsodbo:

V prvi draginjski razred se poleg dosedanjih krajev uvrste še kraji: Javornik, Celje, Bled, Trbovlje ter kraji, ki štejejo nad 5000 prebivalcev.

V drugi draginjski razred se uvrste še: Novo mesto, Sevnica, Kočevje, Rogaška Slatina, Litija, Tezno, Studenci, Pobrežje, Košaki, Vrhnika, Rajhenburg, Ptuj ter vsa stabna dela industrije v celjskem,

dravogradskem, gornjegrajskem, kamniškem, konjiškem, laškem, litijemskem (levi breg Save), ljubljanskem, mariborskem (levi in desni breg), radovljiškem, slovenjegrajskem, škofjeloškem (spodnji del) srezu ter v krajih: Brežice, Krško, Litija.

Dosedanji IV. in V. draginjski razred se ukineta ter spadajo vsi ostali srezu v III. razred. V III. razred spadajo tudi vsa gradbena dela (izvzemši industrije) v vseh krajih, ki ne spadajo v I. in II. razred.

Nove mezde, ki stopijo v veljavo z 11. oktobrom 1940, znašajo:

Razred	Pomožni delavci	Kvalificirani delavci
	Do 12 mesev	Po 12 mesev
I	5.75	6.50
II	5.25	6.—
III	5.—	5.50

Za delavce, mlajše od 18 let, pa veljajo sledeče mezde: V I. razredu din 4.25, v II. Din 4.— in v III. din 3.75.

Novo določene mezde veljajo tudi za vsa banovinska in državna javna dela.

Naša kominterna

»Bilten jugoslovenskega antimarksističnega komiteta priobčuje zanimiv članek pod naslovom »Nova odkriča komunističke akcije«.

OSEM PROFESORJEV ODPUŠČENIH ZARADI KOMUNIZMA

Koncem avgusta so prinesli listi imena osmih gimnazijskih profesorjev in štirih uradnikov prosvetnega ministrstva, ki so bili odpuščeni iz državne službe. Vzroka odpustitve listi niso navajali. Kakor poroča »Bilten« so bili aretirani zaradi komunistične propagande. Obenem z njimi so bili aretirani še trije uradniki »Direkcije za prehrano«, referenta iz »Centralnega zavoda za ribogojstvo«, gimnazijka iz notranjosti države, slušatelj ekonomske komercialne šole. Končno je bil aretiran tudi tajnik »Studentskega doma«, ki je bil član Oblastnega odbora »Komunistične stranke Jugoslavije« za Črno goro in je

pošiljal tja material za komunistično propagando.

VODJA TE KOMUNISTIČNE AKCIJE — UNIVERZITETNI ASISTENT

Glavni vodja te akcije je bil nek asistent veterinarske fakultete, ki je s svojo ženo organiziral v zadnjem času delo za širjenje komunizma med mladino. Pri njem so našli številne letake in propagandne brošure. Pod njegovim vodstvom se je širila komunistična propaganda. Šolska in akademska mladina pa je bila za to delo orgnizirana. V teh krogih je obstajala »Nabavljalka zadruga mladih devotjaka«, katere razdiralno delo je sedaj razkrito, ki pa je zasledovala popolnoma komunistične cilje. Ta pokret je organiziral grupo manjših komunistov, kateri je prav tako načelovala nastavnica neke gimnazije. Pod njenim vodstvom je bila 17. avg. t. l. v paviljonu »Cvijete Zuzorič« na Ka-

limegdanu prireditve, ki je imela značaj manifestacije mladih komunističnih sil. Propaganda se ni vršila samo med dijakinjami, ampak tudi med uslužbenkami veleblagovnice Ta-Ta.

TAKTIKA KOMUNISTOV

Celokupni akciji je načeloval »Radni odbor omladinskih organizacij« v Beogradu, ki je razposlal poziv organizacijam cele Jugoslavije, in to organizacijam kmečke, delavske in intelektualne mladine ter mladinskim organizacijam drugih slojev, nato kulturnim, športskim, združnim, sindikalnim, strokovnim, gospodarskim in ostalim združenjem, da prisostvujejo v pripravi in poteku prvega mladinskega kongresa v Jugoslaviji, ki bi se moral vršiti v Beogradu ali Zagrebu v avgustu t. l.

KDO VSE SE JE DAL ZAVESTI?

Ta proglas so podpisala naslednja mladinska združenja: »Omladina seljačkoga kola«, beograjski šponton klub »Jadrane«, »Zadružna omladina Jugoslavije«, »Udruženje študenta Ekon. komercialne visoke šole«, jevrejsko društvo »Magen David«, delavski športni klub »Tekstilac«, mladinska sekcija »Istra-Trst-Gorica«, delavski športni klub »Figaro«, časopis »Mlada kultura«, združenje gojencev beograjskega Gajreta »Osman Djikič«, »Sekretariat mirovnog kongresa studenata Jugoslavije«, »Udruženje lekara stažera in volontera«, nameščenski športni klub »Polet«, »Udruženje advokatskih pripravnikov«, »Prosvetni klub Privrednikov omladine«, »Udruženje studentkinja Beogradskog univerziteta«, »Udruženje diplomiranih filozofa«, »Akcioni odbor stručnih studentskih združenja na Beogradskom Univerzitetu«, in mladinski organ »Beogradski student«.

Dvoje ugotovitev nam stavlja pred oči ta dejstva: Prvič, kako velik del srbske mlade inteligence je okužen s komunizmom; drugič, ta komunistična gibanja ne vodi proletarijat, ampak presita mlada srbska inteligenca.

K občnemu zboru ZFO

V nedeljo 20. t. m. bo v beli dvorani Uniona občni zbor ZFO. Doslej mi v svojem glasilu njenim občnim zborom nismo posvečali večje pozornosti. Organizacijo smo pač s simpatijami spremljali pri njenem vztrajnem prizadevanju in pri njenih uspehih in pokazali ob vsaki priliki, da ji želimo čim večjega razmaha.

V teku zadnjih mesecev pa so se stiki med našo organizacijo in ZFO močno poglobili. V nekaterih industrijskih krajih je namreč že dalje časa postajala živa težnja po ustanovitvi posebne mladinske organizacije ZZZ, ki naj bi delavsko mladino pripravljala za bodoče strokovne voditelje. Ta misel je v centrali in pri prijateljskih organizacijah naletela na toplo razumevanje. Zveza fantovskih odsekov pa nam je ponudila celo to, da v njenih vrstah začnemo s pripravi in izvedbo take delavske mladinske vzgoje ter smo se z njo tudi sporazumeli.

V Zvezi fantovskih odsekov ima od tega časa dalje ZZZ v prosvetnem odboru svoje delegate in bo preko njih sodelovala pri vzgoji tiste delavske mladine, ki je v tej organizaciji včlanjena.

Zveza fantovskih odsekov se je po zgledu bivšega Orla vedno trudila, da bi mladino ohranila v katoliških vrstah in da bi jo s časom in razmerami primerno pripravila za življenje. Kaj je bolj primerno, kakor da delavsko mladino za njene bodoče naloge pripravljamo v najtežnejši povezanosti z delavsko strokovno organizacijo. Ta ima vsak dan novih skušenj o delavskem življenju in o težavah, s katerimi se srečuje in ve tudi, kaj je v vsakem času celotnemu delavskemu stanu in delavski mladini najbolj potrebno. Sodelovanje Zveze fantovskih odsekov z Zvezo združenih delavcev pri usmerjanju delavske mladine bo brezdvomno poleg poglobitve naših medsebojnih odnosov obema organizacijama prinesla trajnih uspehov in tudi trdnjše življenjsko usidranost.

Dolžnost vsega našega članstva zato je, da po svojih najboljših močeh povsod podpira prizadevanja ZFO in njenih edinic ter da to organizacijo z zaupanjem pošiljajo delavsko mladino. Kjerkoli obstoji edinica ZFO, povsod jo podpirajmo moralno in številčno in delajmo za njeno rast. Z delom za njo delamo tudi zase.

Nedeljskega občnega zbora ZFO se bo v znamenju tega sodelovanja udeležilo tudi zastopstvo ZZZ, da tako tudi na zunaj izpričamo tesno povezanost dveh katoliških pokretov v Sloveniji, ki hočeta drug drugega po svojih najboljših močeh podpirati in krepiti.

Čevljarski pomočniki

Čevljarski pomočniki v Ljubljani so se nahajali v mezdni gibanju in zahtevali vsled porasta draginje k dosedanjim 15% dokladi še novo najmanj 20% doklado, tako da bi skupna doklada znašala 35%, kar so po nekajdnevni stavki tudi dosegli.

Naša borba - naša rast

Sladki vrh

V ponedeljek, dne 7. oktobra 1940 se je vršila mezdna razprava v tovarni lepenke Sladki Vrh. Razprave se je udeležil sam lastnik Sessler iz Zagreba ter obratni zapupniki, zastopniki organizacij in Delavske zbornice. Po daljši razpravi se je doseglo zvišanje mezd za 0,85 din na uro za zaposlene delavce, za nameščence pa za 170 din mesečno. Podjetje je dosedaj zvišalo mezde delavcem za 29% in sedaj zopet za 17%, tako, da znaša skupno zvišanje 46%. Zvišanje mezd gotovo ni tako, kakršno smo si želeli, vendar zaenkrat ni bilo mogoče več doseči, ker se tudi podjetje bori z težkočami radi izvoza. Ko pa se bodo razmere nekoliko spremenile, lahko upamo, da se bodo tudi naše mezde.

Ptuj

Žalostne razmere delavcev v podjetju Reinhard Josipine. Delavci, ki so itak zelo slabo plačani, delajo v tednu samo 2 dni in še za to delo ne prejema minimalne mezde. Bolniški tedni pa se plačujejo kar pavšalno in sicer baje po sposobnosti. Da se tem neznosnim razmeram napravi enkrat konec, so posredovali obratni zapupniki, tov. Peter Rozman iz Maribora in zastopnik Delavske zbornice, vendar v svoji misli niso uspeli in se bo v kratkem vršila poravnalna razprava na mestnem poglavarstvu v Ptuj. Delavci in delavke potrpite, mi smo trdno prepričani, da je pravica na naši strani.

Ruše

Nekateri zelo agilni in vneti člani Saveza metalških radnika Jugoslavije so v zadnjem času pridobili mnogo članov. Ker so videli, da nihče ne more pristopiti, so pričeli kar s terorjem. V železarni A. Pogačnik nam je priporil zastopnik Delavske zbornice lep uspeh, ter je dosegel zvišanje mezd za 1 din na uro. Zagotovilo pa se nas je, čim se vrne g. Pogačnik iz potovanja, se bomo lahko pogajali še za nadaljnje zvišanje mezd. Kmalu nato pa so nas obiskali sodrugi Greif, Pauman in neki Fak iz Maribora, ter nas pozvali, da vstopimo v njihovo organizacijo. Ker pa tega ni nihče storil prostovoljno, se je pričelo kar s silo. Celotek nekaj članov ZZZD je moralo pod življenjskimi grožnjami podpisati njihove pristopnice. Sklicali so tudi neki sestanek, ki pa je bil zabranjen, ter se je kljub temu vršil, ter bodo sedaj ti sodrugi morali dati odgovor za svoje izjave in ščuvanje proti oblasti. Isto se je godilo tudi v tovarni za dušik. Ko so delavci odhajali iz dela domov so morali pri vratih podpisovati pristopno izjavo, sicer bodo odpuščeni. Nerazumljivo se nam zdi, ko ravno ti sodrugi izdajajo letake, kako velike krivice jim dela oblast, da jih preganja, itd. sami pa hočejo uganjati teror in siliti člane drugih organizacij, da morajo podpisovati njihove pristopnice, sicer, da vse pobijejo. Kaj neki bi počenjali ti rdečkarji, če bi imeli oni oblast v svojih rokah? Oblasti naj tukaj energično posežejo vmes, ter spravijo take nevarne tipe na varno, ki teptajo svobodo svojih so-delavcev.

Gorje pri Bledu

Naša podružnica ZZZD se najlepše razvija. Nahajamo se sredi splošnega delavskega gibanja na vseh straneh.

Tako smo dosegli, da se bo pričela graditi postajica »Kočna«, ki je nujna potreba našega delavstva, zaposlenega v tovarni na Javorniku. Isto tako je na intervencijo naše organ. Zel. direkc. v Ljubljani, dala del. vlakom na progi Jesenice - Boh. Bistrica več vozov, toda še sedaj so preobremenjeni, in mora vsaj 1/3 potnikov in to skoro samih delavcev stati.

Tudi v les. industriji »Vintgar« smo dosegli lepe uspehe. Delavke, ki so tam delale so bile plačane samo po 2.50 din na uro.

Tudi na žagi Gorjana se pripravljamo na mezdno gibanje. Upamo, da bomo v kratkem mogli poročati o uspehih na »Gorjani« in drugih podjetjih, kjer se ne izvaja nova uredba o minimalnih mezdah.

Ziri

V zadnji številki našega glasila smo izrazili upanje, da bomo v tej številki že lahko poročali o uspehih našega meznega gibanja. Žal pa ni tako. ZZZD in NSZ sta pozvali podjetnike na razgovor za v sredo 9. t. m. ob 8 zvečer. Ob sedmih zvečer pa sta podružnici ZZZD in NSZ v Zireh prevzeli odgovore, da se podjetja razgovorov ne udeležijo. Delavski zapupniki kakor tudi funkcionarji obeh strokovnih organizacij so se sporazumeli, da dajo podjetnikom rok do 15. t. m., da se mezdno gibanje uredi. Upamo, da bodo podjetja razumela težnje delavstva in v celoti pristala na naše itak minimalne zahteve.

Trboulje

V soboto dne 19. okt. 1940 ob 5 uri popoldne se vrši članski sestanek naše ZZZD v Društvenem domu. Poročalo se bo o pogajanjih na TPD. Pridite točno.

Celje

Pri naši skupini organizirani čevljarjski pomočniki so imeli 5. X. sestanek, ki je pokazal, kaj zmorejmo zavedni fantje in možje.

Od tega dne organiziranih 40 se je sestanka udeležilo 34. Obravnavali so predlog kolektivne pogodbe in mezdne tarife. Za dne 15. X. je že razpisana poravnalna razprava z delodajalci na magistratu. Upamo na dober uspeh, ker so se med tem organizirali še ostali, tako da skupina predstavlja že 95% zaposlenih pomočnikov v Celju.

STAVKA NA BEŽIGRADU.

V četrtek dne 10. t. m. je kakor strela udarila vest, na graški Bežigrad so stopili v stavko poljedelski delavci. V petek zjutraj so vsi stavkajoči šli na Delavsko zbornico, kjer so prosili pomoči.

Mezde teh delavcev so bile res sramotno nizke: Zaslужili so: mladoletni delavci in delavke po Din 1.— na uro, delavke nad 18 leti po Din 1.25 na uro in moški delavci po din 1.50 do 1.75 na uro.

V spor sta posegli naša ZZZD in Delavska zbornica, ki sta pri pogajanjih v petek, 11. t. m. dosegli 100 odstotno povišanje, kar je vsakor premalo, vendar so bili stavkajoči zadovoljni nad uspehom.

Sporazumno so bile določene nove mezde poljedelskih delavcev, ki so sedaj naslednje. Mladoletniki po Din 2.— na uro, ženske po Din 2.50 do 2.75 in moški po 3.25 do 3.50 na uro. Vsi od prvega do zadnjega so organizirani člani ZZZD.

Za ta mezdni spor so se tudi zelo zanimali predstavniki naše oblasti, kar je vsakor hvalevredno. Tako vidi naš delavec, da v svoji borbi ni več osamljen, kar naj si tisti, ki delavcu ne dajo njegovih pravic, dobro zapomnijo.

Ta slučaj poljedelske stavke je močno odjeknil med ostalim delavstvom. Nekateri kar niso mogli verjeti, da so najslabše plačani stopili v organizacijo ter se borijo za zboljšanje svojega položaja.

Delavska politika prinaša neko resolucijo. Zanimivo je, da ji je gradiva za obrambo delavskih interesov že zmanjkalo, pa mora braniti trgovce, ker pač vedno nekoga brani... Mi smo mnjenja, da ni nujno za list, ki se naziva delavski, da brani interese drugih stanov, Delavska politika že ve zakaj! Vsa po svoje, kakor mesar, ki je s svedrom kravo drl...

V Celju sta se v nedeljo dne 13. X. 1940 poročila tov. Mulej Slavko in tovarišica Žvar Anica. Mlademu paru želimo obilo sreče!

Majšperk

V soboto, dne 6. oktobra se je vršila poravnalna razprava na sreskem načelstvu v Ptuj med zastopstvom tovarne Strojil in Vunateks, ter tam zaposlenim delavstvom, ki sta ga zastopala tov. Rozman Peter in zastopnik Delavske zbornice. Podjetje je pristalo na doplačilo razlike mezde delavcem, ki so bili zaposleni pri gradbenih delih, ki spadajo pod kolektivno pogodbo za stavbno delavstvo. Delavci bodo dobili izplačane tudi vse dolgovane bolniške tedne, čim bo podjetje dostavljen seznam bolanih delavcev. Na razpravi se nam je tudi zagotovilo, da se nobenega, ki je strokovno organiziran ne bo preganjalo. Vsi, ki ste se članili v naši organizaciji ZZZD, držite dobro. Dolžnost Vaša pa je, da pripeljete tudi vaše stanovske tovariše v našo katoliško delavsko organizacijo. Le tako bomo v bodoče lahko dosegli uspehe, kakršne nam je sedaj priborila naša ZZZD.

V nedeljo, dne 13. oktobra 1940 se je vršil pri nas sestanek ZZZD, katerega se je udeležilo nad 50 delavcev iz tovarne »Strojil« in »Vunateks«. Kljub vsem grožnjam, da se ne sme nihče strokovno organizirati, so se delavci udeležili tega sestanka, na katerem je bil navzoč tudi obratovodja teh tovarn in še dva druga mojstra. Sestanek je trajal preko dve uri in je na njem poročal tov. Mastinšek iz Maribora o delavskih pravicah naše soc. zakonodaje. Ob koncu je predavatelj razložil tudi navzočim, kako je prišlo do poravnave na sreskem načelstvu v Ptuj med podjetjem Kubricht in strokovno organizacijo ZZZD ter Delavsko zbornico. Podjetje se je zavezalo plačati vsem delavcem bolniške tedne za vsa 3 leta nazaj ter bo doplačalo tudi delavcem, ki so bili zaposleni pri gradbenih delih razliko mezde po kolektivni pogodbi za stavbno delavstvo. To je vsakor velik uspeh naše delavske organizacije ZZZD, kateri so ti delavci iz srca hvaležni, saj je skoraj vsakemu priborila

Murska Sobota

V sredo in četrtek se je mudil pri nas zastopnik Delavske zbornice, ki je posredoval pri nekaterih podjetnikih, ki niso plačevali delavcem minimalne mezde. Nekateri podjetniki so se takoj obvezali doplačati razliko od 1. oktobra naprej in so še celo na njegovo posredovanje zvišali plače nekaterim nad minimalno mezdo. Neki gradbeni podjetnik pa nikakor ni hotel slišati o minimalni mezdi in je trdil, da se v Murski Soboti rekrutira večina delavcev iz kmetov in tem on ne bo plačeval minimalne mezde, ker si še baje to ne zaslužijo. Ko pa ga je organ DZ opozoril, da ne potrdi delavcem v delavsko knjižico dobo zaposlitve, pa je odgovoril, da mu tega nihče ne plača. Delavska zbornica bo že poskrbela, da bo ta podjetnik prejel zaslužen plačilo. Za take podjetnike, ki kršijo našo soc. zakonodajo, bo treba izdati posebno Uredbo, na podlagi katere se jim bo lahko odvzela pravica izvrševati obrt, njih same pa poslati na prisilno delo, kjer ne bodo imeli prilike zaslužiti niti minimalne mezde. Bomo videli, če bodo zadovoljni!

Ali je kdo naš bližnji?

Kakor pravljico, sem bral poročilo v »Slovencu« z dne 9. t. m. kako so mnogi mariborski tekstilni tovarnarji naklonili svojemu delavstvu pomoč pri nabavi življenjskih potrebščin z predujemi plač, v več primerih pa tudi v podelitvi brezplačnih živil kot prvo pomoč pri nastali druginji, katere je posebno delavstvo hudo prizadela. Kako pa v tem oziru naši delodajalci - vinogradniki...?

Kolikor smo mogli dosedaj izvedeti, sta nam dosedaj znana v vsem Ormožko-Ljutomerem okraju samo dva slučaja in sicer v župniji Sv. Miklavž. Nek vinogradnik v Kajžarju je že v mesecu juliju prinesel in izplačal svojem vinčarju tudi nagrado, češ, »tu imaš in si še sedaj kupi, ker v jeseni boš mogel dobiti za ta denar dosti manj, ker cene še vedno rastejo«.

Pa še en vinogradnik v Vinskem vrhu v isti župniji je že pred tednom izplačal tudi nagrado iz istega namena. Kaj pa toliko sto drugih vinogradnikov, ki imajo tudi pridne in nagrade vredne vinčarje? Ako že nimajo sočutja mnogi velewinogradniki inozemci do svojih vinčarjev Slovencev, kakor tudi ne domači gosposki vinogradniki, bi vsaj v malem obsegu to pričakovali od kmečkih vinogradnikov. Nebi od teh, in ne moremo pričakovati, da bi nam dali v pomoč kar cele šope bankovcev, s katerimi večina slabo razpolaga, bi pa pričakovali, da bi nam nudili pomoč v naturalijah — v živilih. Toda na žalost moramo beležiti naravnost primere, ki so v silnem nasprotju pomagati vinčarju v hudih časih.

Naj kar dva znana mi slučaja navedem. Kmečki vinogradnik je prišel k viničarji pomagat spravljat — pravilneje nadzorovat dela — spravljajna sadja. Običajno je prejšnja leta pripeljal s seboj živeža, za sebe in za vse viničarjeve domače, kateri so potem tudi dobljeno hrano pri delu smatrali za plačilo za to delo, ker drugega sploh niso dobili. Toda letos, pa je prinesel gospodar živež samo za sebe, a viničarjevi pa so morali imeti svojo hrano, da niso bili lačni ob delu spravljajna sadja, seve, da drugega plačila tudi ne pričakujejo.

Drugi slučaj socialnega čustvovanja do delavstva:

Po murskem polju, je bil že od nekdaj običaj, da je dobil delavec ob spravljajnu koruze in krompirja kot plačilo za mero (eno korpo) koruze ali krompirja za eno dnino. Toda letos pa so kmetje v neki vasi blizu Ljutomeru prišli do zaključka, češ, da je to preveč plačila enemu delavcu

na dan. Zato so po storjenem delu (v največ primerih) dali delavcem denarno plačilo 8 dinarjev. Pa niso tako ravnali morebiti samo revnejši kmetiči, ampak prvenstveno imovitejši, katere pa so seveda drugi posnemali. Tudi kmetijski vinogradnik v prvem navedenem primeru ni reven kmet, ampak precej imovit, kateri si je že v več prilikah upal »reskirati« v gotovini in materialu, celega, pa tudi dva tisočaka.

Za božjo voljo, ali ni letos tudi delavčev življenje dražje, oziroma preživljanje, ako je kmetov pridelek, živež splošno, ali krompir posebej še enkrat dražji kot prejšnja leta.

Upravičeno se vprašamo: »kdo je potem naš bližnji«, ako noče biti niti kmet, kateremu smo tudi viničarji kot kmečki delavci prava desna roka, dejanski pravi temelj na katerem kmečki stan sloni. Saj kdor naše medsebojne odnose dobro pozna, mora priznati, da v celih okrajih ravno viničarski delavci v pretežni večini opravljajo kmetom najtežja poljska dela. Cele kolone, viničarjev, mož, fantov, žen in deklet prihaja kmetom pomagati delat ob košnji, sušenju, žetvi in mlačvi.

Ako z nami v težkih časih, posebno sedanjih, ne zna, ali ne more sočustvovati gosposki vinogradnik, vseeno, domačin ali tujec, bi mu računali v opravičilo, vsaj delno, ker pač ne pozna našega življenja in trpljenja; toda da taka in vedno silno pogosta razočaranja doživljamo od strani kmečkih vinogradnikov in posestnikov, tega pa ne razumemo in ne moremo razumeti. Mogel bi priseči, da še nikoli noben kmetijski posestnik ni prišel ob premoženje ali v revščino, iz razloga, da je svojim delavcem morda boljše plačeval. Vsaj šest sem jih poznal, ki so prišli ob vse, pa so bili vse drugi vzroki krivi propada.

Ni povsod krivda, da naši kmečki »brezdomci« silijo v mesta, le želja po udobnejšem življenju; vse prevečkrat jih tira tja sebičnost premnogih kmetov, ki poznajo svoje delavce samo po množini storjenega dela, ne pa tudi v hudih časih vsakovrstnega pomanjkanja, v katerem kmečki viničarji in delavci deloma že smo, a z vso gotovostjo pa bomo v par mesecih.

Izrekamo zahvalo vsem, posebno pa našim kmečkim delodajalcem, ki poleg pravične mezde, brez zadrževanja in odtrgovanja, nudijo svojim delavcem tudi v izrednih prilikah in hudih časih še posebno, tudi dejansko pomoč, vse druge pa prosimo, da prve radi posnemajo K. J.

Zakaj nimamo več strokovno nadaljevalnih šol za vajence

Banska uprava je predpisala, da smejo po več občin združiti v eno šolo. Na ta način bi mi imeli v dravski banovini do 90% vajencev in vajenk, ki bi za časa učne dobe obiskovali vajeniške šole.

Za primer navajamo sledeči dogodek: Banska uprava je letos dovolila otvoritev začasnega strokovnega tečaja, namesto zaprte strokovne nadaljevalne šole na prošnjo šolskega upraviteljstva in župnega urada v Stični. Ta tečaj pa mora pričeti najkasneje s 1. novembrom t. l. V primeru, da se v tekočem šolskem letu uredijo finančna in vsa ostala vprašanja glede ustanovitve strokovne nadaljevalne šole, bodo to otvorili prihodnje šolske leto. V tem slučaju bodo absolventi letošnjega strokovnega tečaja drugo leto lahko vstopili v II. razred strokovne nadaljevalne šole.

Šolski okoliš obč. strok. tečaja odnosno strok. nađ. šola v Stični bo obsegal poleg občine Stična še občine odnosno kraje Višnja gora, St. Vid, Sv. Rok, Petrušnja vas,

Sv. Pavel in Gromlje. Občini Višnja gora in St. Vid pa bosta obvezni, da sorazmerno s številom tamkajšnjih obrtniških in trgovinskih vajencev in vajenk vstavljata v svoj vsakokratni letni proračun za to potrebni znesek in ga bosta izplačevali šolskemu odboru strokovno nadaljevalne šole v Stični kot prispevek za kritje stroškov imenovane šole.

Občina Stična bo dala brezplačno šolske prostore, razsvetljavo, kurjavo, nekoliko bo prispevala za honorarje učiteljstvu itd. Ostale dve občini: St. Vid in Višnja gora bosta morali pa še enkrat pretresavati to šolsko vprašanje za njihove vajence. Upajmo, da bodo pri drugi občinski seji občinski možje sprevideli, da naši vajenci ne smejo biti brez šolskega pouka. Prav dobro je rekel neki mož: Ljudem je treba vendar pouka, predvsem so pa pouka in vzgoje potrebni vajenci, da ne zaidejo na slaba stranpota, kar se le prerado zgodi. Denar, izdan za prosveto ni nikoli proč vržen.

Iz Slovenjgradca

Naše poročilo pred tremi tedni je tišarski škrt v enem stavku precej popačil, ker je bilo težko razumeti. V prvi koloni v zadnjih vrstah je bilo nekaj izpuščenega ter se je stavek glasil: »ki njemu niso pri srcu in ki mu ne prinašajo za priboljšek žganja, da bi lažje izhajal, pa je od žagovine, v kateri je delal, dobil je tiko in za njo potem tudi umrl.« Ta stavek bi se moral pravilno glasiti takole: »ki njemu niso pri srcu in ki mu ne prinašajo za priboljšek žganja, kakor tisti kmečki delavec, ki mu je nosil pridno žganje, da bi lažje izhajal, pa je od žagovine, v kateri je delal, dobil jetiko in za njo potem tudi umrl.«

Ta članek se je delovodju tovarne meril, g. Gladežu, ki ga mi niti imenovali nismo, v tovarni pa sta dva delovodja, zdel preveč. Našemu uredništvu je poslal priporočen dopis, ki ga tu navajamo:

»Prosim, da mi takoj sporočite ime in naslov pisca članka pod naslovom »Iz Slovenjgradca«, kateri je bil priobčen v Vašem časopisu dne 27. 9. 1940, št. 39, ker bi sicer bil primoran pozvati na odgovor Vaše cenjeno uredništvo.«

Uredništvo je poslalo prepis tega dopisa nam, da mi sami uredimo z g. Gladežem to zadevo. V tem smislu je uredništvo odgovorilo tudi g. Gladežu. Mi smo poslali g. Gladežu priporočen dopis, ki ga tu dobesedno navajamo:

»Gospod Gladež Bogomir, delovodja tovarne meril, Slovenji Gradec. — Zveza združenih delavcev v Ljubljani nam je poslala prepis Vašega dopisa, v katerem prosite, da se Vam pošlje ime in naslov pisca članka, objavljenega v »Slov. delavcu« dne 27. IX. 1940, št. 39.

Z ozirom na to Vas vabimo, da nam sporočite, kateri stavki v omenjenem članku so bili po Vašem mnenju neresnični, da ugotovimo, katere trditve odgovarjajo resnici, ali Vaše, ali od dotičnih oseb, ki so nam v članku navedene podatke prinesle, nakar bomo v tem smislu članek tudi popravili. Pričakujemo skorajšnjega odgovora in beležimo s spoštovanjem.«

Dasi je minulo od tega dne, kar smo g. delovodju poslali naš dopis, že 11 dni, nam še danes ni sporočil, kateri stavki v našem zadnjem članku se mu zde neresnični. Pač pa je le lovil posamezne osebe, to je funkcionarje naše organizacije, tovariša podpredsednika in tajnika, ki sta bila na dopisu podpisana. Tako je v soboto zvečer v mraku napadel očeta našega tov. podpredsednika, starega moža Ivana Gregorja. Grozil mu je, da bo njegovega sina Franca Gregorja tožil in da bo Gregor še prosil za delo. Zelo neokusno smatramo to za delovodja g. Gladeža, da grozi s persekucijami pri delu, ko sploh Gregor ni zaposlen v tovarni meril, temveč v tovarni kos. S to grožnjo pa se je g. Gladež samo izkazal, kakšen je in kaj zna s svojimi delavci. Ker je Gregor medtem

odšel na orožne vaje, je g. delovodja minulo soboto osebno naročil nekemu delavcu tovarne meril, naj naroči tov. tajniku Zanoškarju, da se zgleda pri njemu, da bosta zadevo glede članka uredila. Mi ponovno tem potom javno vabimo delovodjo g. Gladeža, naj nam pismo sporoči, kateri stavki v dotičnem članku so po njegovem mnenju neresnični. Kakor hitro bo to poslal, bomo ugotovili od oseb, ki so nam v članku navedene podatke prinesle in dale na razpolago, katere trditve odgovarjajo resnici, ali delovodjeve, ali one, ki smo jih dobili od oseb, katerim so razmere v tovarni znane.

G. delovodja se je čutil prizadetega, ko smo mu očitali nekorektnosti napram delavcem. Sedaj vprašamo g. delovodjo, ali bo tudi to rekel, da je neresnično, če bomo navedli, kako je postopal z delavcem Ajtnikom, kateremu je prejšnjo soboto odpovedal službo? Ali je g. delovodja že pozabil, da se je Ajtnik lansko leto 2. oktobra v tovarni ponesrečil, ker mu je žaga odrezala vseh pet prstov desne roke? Gospod delovodja je 10 minut, preden se je nehalo z delom, priganjal Ajtnika, da mora neko delo dokončati, čeravno bi moral že z delom nehati in očistiti stroj. Ali se g. delovodja ne spominja več, kako ga je potem šikaniral in vedno premeščal iz enega dela v drugega, čeravno je bilo Ajtniku obljubljeno stalno in lažje delo? In ker Ajtnik vednega šikaniranja in premeščanja ni mogel več tiho prenašati, je začel odgovarjati, kar smatramo, da kot živ človek vendar sme. Pa je bilo delovodju to preveč in v soboto 5. t. m. je gospod Mikolič poklical Ajtnika v pisarno ter mu odpovedal delo, češ zato, ker je ugovarjal g. delovodju. G. delovodja, ali je to neresnično?

Ali je to neresnično, da ste 7. septembra odpovedali štirim delavkam delo? Med temi eni kmečki hčeri, ki ima doma dovolj dela in kruha, ste jo poklicali ven in ste ji rekli, če ne bo zamerila, ako bo nekaj časa ostala doma. In ona je rekla, da bi ji bilo ljubše, da bi ostala na delu, pa ste ji rekli, da boste že še videli. No, ona je ostala, ostale tri pa so morale iti. Med temi tremi je samo ena samska, dve pa poročeni, z dvema otrokoma, brez premoženja. G. delovodja, zakaj niste Rogelšek Pavle, katere mož je bil tudi minulo zimo odpuščen ter je bil sedaj celo poletje na orožnih vajah, ona sama je bila doma in s to nizko plačo, ki jo je imela pri Vas, morala preživljati dva otročka, vprašali, če ne bo zamerila, ako jo boste odpustili? Ali boste tudi rekli, da to ni resnica? Ali boste rekli, da ni resnica, da ste Rogelšek Pavlo in Gošnjak Jožefo zadnje dni zaposlitve v tovarni tako šikanirali, da ni bilo več vzdržati, pa sta morali delo predčasno zapustiti? Ali boste rekli, da ni resnica, da ste pred kratkim tako šikanirali delavko Jeromel Ano, da se je zaradi tega one-

svestila? Povejte, g. delovodja, če je vse to resnica ali neresnica! Vidite, g. delovodja, to so dokazi, ki smo jih dobili od delavcev, ki v Vaši tovarni delajo, od tistih delavcev, ki ste jim krivico prizadejali, od tistih delavcev, ki vse to, kar vi delate, vidijo. Nikar si ne mislite, da si mi take stvari in te ugotovitve iz prstov izsesamo, ampak vedite, da mi budno stojimo na straži za delavske pravice in zasledujemo, kar se v tovarni godi in kako se z delavci postopa, pa čeravno imate nekaj delavskih izdajalcev, ki jim je vse drugo prej, kakor pa resnični delavski interesi! — No, za danes naj bo dovolj, drugič pa se še kaj drugega pomenimo!

ECZ — Ljubljana

V težkem času, ki ga danes preživljamo, velja za delavstvo pravilo: »V slogi je moč«. V strnjjenih vrstah se lažje brani pravice delavstva, kot pa vsak na lastno pest. Zato združimo svoje vrste, imejmo zaupanje do dela organizacije, zaupanje v samega sebe.

Zavedajmo se, da smo dokazali vsem, da živimo in delamo, zato ne kolebajte, temveč stojte odločno na braniku z geslom: za dobro in skupnost delavstva in samega sebe. Pred nami stoji še veliko nerešenih vprašanj, ki bi se sicer ob razumevanju gospodov od upravnega odbora dala rešiti, a so ostala še vedno odprta. Vemo, da se je pri nastavitvah ključavničarjev spregledalo nekatere starejše naše ljudi. Zato apeliramo na gg. upravne svetnike, da te ljudi, ki se v službi prikazujejo kot vestni in marljivi — že vendar enkrat nastavi.

Vprašanje mizarjev in delavcev na progi? Na tem vprašanju že vztrajamo od naše vloge februarja meseca t. l., a ne dobimo nikakega odgovora. Mislimo, da bi podjetje z večjim uvidevanjem lahko te ljudi, ki so že toliko časa pri podjetju in ob vsakem primeru tudi na mestu, nastavilo ter jim s tem pregnalo večno skrb in

Koledarček ZZZ

za leto 1941

je potreben vsakemu delavcu

Tako pester, živahen, slikovit in zanimivo gotovo letos ne bo noben drug žepni koledarček. Delavcem bo pravi kašipot do njihovih pravic, svetovalec v mnogih vprašanjih, pa še v razvedrilo v njegovih težavah.

Stane din 10.—

Naroča se ga pri

podružnicah ali centrali ZZZ

bojazen za njihov obstanek. Njihovim družinam bi pa s tem dalo pogled v lepšo bodočnost, brez bojazni, ki jim prihaja vsak dan pred oči v primeru odpusta.

Zato se upravičeno obračamo na upravo, kot tudi gg. upravne svetnike, da gledajo na to stvar s pravičnega in za delavstvo potrebnega vidika, ki bo pri vseh uslužbenih naletela na priznanje in hvaležnost.

Kot ljudje pa vsi skupaj prosimo upravni odbor, da spozna iz lastnega stališča popolnoma upravičeno prošnjo za štiri proste dneve v mesecu. Naj da tudi uslužbenstvu ECZ pravico do prepotrebne počitka, ki ga vsako podjetje svojemu uslužbenstvu daje.

Prihodnjo sredo se vrši za vse članstvo sestanek v prostorih gostilne »Stara šola« v Šiški — ob 10. uri zvečer. Ker se bodo na tem sestanku obravnavale za člane zelo važne zadeve, pričakujemo polnoštevilno udeležbo.

Težave slovenskega delavstva

(Nadaljevanje.)

POLJEDELJSKO DELAVSTVO

Pomudimo se najprej pri poljedeljskih delavcih. Naša poklicna statistika je leta 1931. naštel le okrog 85.000 poljedeljskih delavcev. Ta številka pa ne more biti točna iz razloga, ker je statistika štela kočarje med samostojne posestnike brez ozira na obseg in velikost njihove posesti. Dejstvo pa je, da posestva v obsegu do 10 ha nudijo delavce in da jih posestva z nad 10 ha iščejo.

Od 60% pridobitno sposobnih kmečkih ljudi jih odpade okrog 40% na posestnike in 20% na poljedeljske delavce. To se pravi, da odpade na poljedeljske delavce okrog 130.000 pridobitno sposobnih oseb. Ta številka se močno približuje številu v obrti in industriji zaposlenega delavstva. Nasledaj zanima vprašanje, kje, pod kakimi mezdinimi in delovnimi pogoji dela teh 130.000 delavcev.

Kaj je bistvena označba poljedeljskega delavca? Filip Uratnik pojem poljedeljskega delavca takole opredeli: »Kdor dela na svoji lastni zemlji in je odškodovan za svoje delo s tem, da mu pripade v last pridelek, je kakor povsod, tudi v poljedelstvu samostojen proizvajalec. Tisti pa, ki dela na tuji zemlji in dobiva kot odškodnino za delo pogodbeno odmerjeno količino denarja ali blaga, je nesamostojen proizvajalec, je poljedeljski delavec.« Za poljedeljske delavce pa ne smatramo samo tistih, ki so zaposleni izključno pri poljedeljskem delu, temveč tudi tiste, ki so zaposleni v vinogradih, pri vzdrževanju in gojenju gozdov ter pri sekanju in spravljanju lesa do žag.

Po najemnem in delovnem odnosu do gospodarja delimo poljedeljske delavce v dve veliki skupini: v posle in dninar-

KMEČKI POSLI

Gospodarski ali kmečki posli, hlapci in dekle, so osebe, ki so najete za opravljanje del pri gospodarstvu (dela na polju, v gozdu, v hlevu in podobno), ali pa, ki opravljajo skupno s temi tudi hišna ali gospodinjska opravila in so sprejete v družino gospodarjevo, tako da imajo pri gospodarju hrano in stanovanje, gospodar pa izvršuje nad njimi nadzorstvo, kakor nad svojimi družinskimi člani. Tako opredeli pojem poselski red.

Gospodarski ali kmečki posli se razlikujejo od hišnih ali gospodinjskih poslov v tem, da slednji opravljajo le dela v hiši ali kuhinji.

Posli so neporočeni, žive z gospodarjem v hišni skupnosti in dajejo gospodarju vso svojo delovno moč v najem. V tem so gospodinjski posli sorodni kmečkim. Poklic kmečkega posla ni trajen poklic. Za posle iščejo najraje mlade ljudi.

V Sloveniji imamo okrog 50.000 kmečkih poslov. Njihovi zaslužki so razmeroma še dobri, zlasti če jih primerjamo z zaslužki kmečkih dninarjev. Delo je stalno in to je v današnjih nestalnih razmerah, ki vladajo na delovnem trgu, velika dobrina. Zaslužki kmečkih poslov niso v vsej Sloveniji enaki, ampak so zelo različni. Najnižji so v subpanonskem obrobju.

Najbolje so plačani posli v kranjskem okraju, kjer znaša povprečna plača kmečkega hlapca 285 din, kmečke dekle pa 220 din mesečno.

V radovljiskem okraju zasluži hlapec povprečno 240 din na mesec, dekle pa 180 din mesečno.

V škofjeloškem okraju ima kmečki hlapec 240 din na mesec, dekle pa 170.

V ljubljanski okolici znaša plača hlapca 210 din mesečno, dekle pa 165 din mesečno.

Nižje pa so še plače na Dolenjskem. V novomeškem okraju zasluži kmečki hlapec 195 din, dekle pa 150 din na mesec.

V črnomeljskem okraju znaša plača hlapca 160 din na mesec, plača dekle pa 120 din. Približno enaka je plača v krškem okraju, kjer zasluži hlapec na mesec po 160 din, dekle pa 130 din. Enake so plače v brežiškem in lendavskem okraju. Tukaj znaša plača hlapca povprečno 130 din mesečno, dekle pa 100 din.

V vzhodnem delu Slovenije so plače že znatno nižje kakor na Dolenjskem. V okraju Maribor — desni breg — zasluži kmečki hlapec na mesec 160 din, dekle pa 115 din. V okraju Maribor — levi breg — pa dobi hlapec na mesec 135 din, dekle pa 110 din.

V dravograjskem okraju znaša plača hlapca 155 din, dekle pa 85 din na mesec. V ptujskem okraju znaša plača hlapca 110 din, plača dekle pa 90 din mesečno. V ljubljanskem okraju znaša plača hlapca le 105 din in dekle 80 din mesečno. To je tudi najnižja plača kmečkega posla v Sloveniji. Zanimivo je, da so prekmurski posli bolj plačani, saj v soboškem okraju zasluži hlapec povprečno 185 din na mesec in dekle 135 din.

(Dalje prih.)

Mestna hranilnica ljubljanska

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod. Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe. Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska

Dobro in poceni Vas prehrani

JAVNA KUHINJA

DELAVSKE ZBORNICE

V LJUBLJANI

V prizemlju zbornične palače